

HVORFOR ER ENGANGSEMBALLAGE ET PROBLEM?

Danmark er det land i EU, som producerer mest affald per indbygger, ifølge Eurostat. Danskernes forbrug af takeaway er steget markant med mere end 40 % fra 2016-2020. Det medfører også et stigende forbrug af engangsemballager, som havner i skraldespanden, efter kun at have været brugt én enkelt gang. Det er et problem for både klima, miljø og natur.

Klima: Hvis plastik var et land, så ville det være den 5. største udleder af CO₂ (link: [Rapport](#)). Ca. 40 % af al plastikken anvendes til emballager, og 95 % af værdien af emballagerne går tabt efter kun én forbrugsyklus (link: [Dakofa](#)).

Miljø/ressourcer: Vi bruger i Danmark ca. 300 millioner engangskrus og ca. 150 millioner madbokse af engangsplastik om året. Det er spild af ressourcer (link: [MST](#)).

Natur og havmiljø: Næsten 50 % af al menneskeskabt affald i verdenshavene er plastemballage fra takeaway mad og drikke, og de er også blandt de mest fundne plasttyper i den danske natur (link: [Rapport](#)).

LØSNING

Vi skal have et nationalt retursystem for takeaway-emballager, baseret på en genpåfyldelige løsning.

Vi skal væk fra engangsbrug og over til genbrug. I stedet for at smide vores takeaway-affald i en skraldespand, skal den smides i en returbeholder, som vi kender det fra pant-systemet for drikkevareflasker. Herefter bliver det rengjort og sat på markedet igen.

Linær økonomi

Genanvendelsesøkonomi

Cirkulær økonomi

HVORFOR ET GENPÅFYLDELIGT SYSTEM?

Jf. affaldshierarkiet, så ligger genbrug eller genpåfyldning over genanvendelse.

En genbrugskop skal typisk bruges et sted mellem 2-10 gange for klimamæssigt at være et bedre alternativ end engangskoppen, og man kan spare op til 97 % CO₂ i koppens levetid. Beregningerne medregner transport, vask m.v.

Pant-returløsninger er samtidig det enkeltstående mest effektive instrument til at forhindre at plastik og andet affald ender i naturen.

Læs mere herom i rapporten "[Fra engangsemballage til genbrug](#)".

START I DE STORE BYER

Flere byer er allerede i gang.

I Aarhus har man i februar 2023 lanceret et udbud, som skal lave pilot-forsøg med et retursystem, herunder returstandere i gadebilledet:

<https://www.aarhus.dk/nyt/teknik-og-miljoe/2023/februar-2023/aarhus-indfoerer-pant-paa-takeaway-emballage/>

Og både i København, Odense og Middelfart ser man også på mulighederne for at lave forsøg med genbrugsretursystemer for takeaway.

Ambitionerne er der allerede i flere byer, og det giver god mening at starte med en række pilot-projekter der, inden man ruller et retursystem ud til hele landet.

EKSEMPLER FRA ANDRE EUROPÆISKE LANDE

I Schweiz tog Bern Kommune initiativ til at søsætte flagskibsprojektet ReCircle, som er et retursystem for takeaway-emballager, der nu er udbredt i store dele af landet.

I Freiburg i Tyskland har bystyret drevet udviklingen af den berømte Freiburg-kop, og projektet er nu ved at blive udbredt til også at omfatte madbokse.

I Luxemburg har staten, som et led i det nationale forebyggelsesprogram, indgået et samarbejde med hotel- og restaurationsbranchen om genbrugssystemet ECObox.

Læs mere: [Oceana – Best practice genbrugssystemer til take-away](#)

BRED OPBAKNING TIL PROJEKTET BLANDT ORGANISATIONER, FORSKERE OG BEFOLKNING

Der er allerede danske virksomheder på markedet, som udbyder genpåfyldelige løsninger til takeaway, og et retur-system bakes op af blandt andre brancheorganisationen Danske Restauranter og Caf er, Concito, Dansk Affaldsforening, Forbrugerrådet Tænk og grønne NGO'er.

”Der skal sættes fokus på udviklingen af langt flere genopfyldelige løsninger og pant- og retursystemer på områder som f.eks. takeaway, e-handel, dagligvarelevering i hjemmet, kosmetik, hudpleje osv. Altså systemer og en infrastruktur, hvor samme emballage bruges igen og igen, og som er nemme for forbrugerne at anvende. Vi har potentialet for at blive førende i sådanne løsninger, som vil kunne skabe grønne, bæredygtige jobs”. Citat fra Åbent Brev til Lea Wermelin i Politiken, 2021. [Link](#).

I en befolkningsmåling om borgernes holdning til den politiske prioritering af grønne indsatser foretaget af Fredslund Research for Danmarks Naturfredningsforening i 2021 ligger indsatsen mod plastikforening og arbejdet for mere genbrug og genanvendelse øverst på dagsordenen.

En undersøgelse foretaget af Epinion for Danmarks Naturfredningsforening i 2022 viser, at:

- To tredjedele af danskerne mener, at der er for meget engangsemballage i deres hverdag, og at vi i Danmark skal indføre pant på flere typer engangsemballage.
- 71% af danskerne er helt enige eller enige i, at de ville få serveret deres kaffe eller andet “to go”-drikkevare i en genpåfyldelig kop, hvis der var pant- eller retursystem.

FORSKELLIGE MODELLER OG EFFEKTER

Nedenfor er listet fire forskellige modeller. **Model 1** er pilotprojekter i København og Aarhus. Det vil i praksis være en gratis omgang, da det allerede er planlagt i begge byer. **Model 2** angår pilotprojekter i landets fire største byer i stil med de pilotprojekter, som er planlagt i København og Aarhus. Projekterne er fastsat til to år og har udelukkende fokus på kopper. Herefter skal evalueringen danne grundlag for en række anbefalinger og erfaringer, som kan danne basis for at skalere systemet og gøre det landsdækkende. **Model 3** omfatter således de estimerede potentialer ved en landsdækkende model.

Model 4 omhandler potentialet for lovgivningsmæssig regulering, som indebærer et forbud mod gratis udlevering af engangsservice og krav om et genpåfyldeligt alternativ, som ikke må være dyrere end engangsservicen (lig tysk lovgivning, som træder i kraft i 2023).

	Model	Omkostninger for stat/kommuner mio. kr.*	Engangsemballage sparet i mio. stk.**	CO2e sparet målt i tons***	Engangsemballage fjernet fra naturen i mio. stk.****
1	Pilotprojekt i Aarhus og København (kun kopper)	6	4 mio. kopper (2 år)	140,5 (2 år)	Ca. 0,5 mio. (2 år)
2	Pilotprojekt i de fire største danske byer (kun kopper)	12	8 mio. kopper (2 år)	281 (2 år)	Ca. 1 mio. (2 år)
3	Retursystem i hele landet (både kopper og madbokse)	Beregninger kræver mere tid	300 mio. kopper 150 mio. madbokse (årligt)	48.549 (årligt)	Ca. 40 mio. kopper Ca. 8 mio. madbokse (årligt)
4	Regulering (både kopper og madbokse)	Beregninger kræver mere tid	285 mio. kopper 115,5 mio. madbokse (årligt)	29.270 (årligt)	Ca. 38 mio. kopper Ca. 6 mio. madbokse (årligt)

*Baseret på estimater af planlagte pilotprojekter i KBH og Aarhus. Uden for de angivne beregningerne ligger blandt andet: Besparelser på renhold. Der bruges store summer på renhold i bybilledet, hvor takeaway-emballage udgør ca. 40-50 % af affaldet. Alene besparelser på renhold er estimeret til at overgå de direkte udgifter ved pilotprojekterne. Samtidig vil der blive sparet penge på affaldsbehandling og -transport. Grundet de mindskede emballagemængder vil statens indtægter fra emballage-afgiften omvendt reduceres.

**Der er tale om estimater foretaget på baggrund af foreløbige beregninger af potentialer ved pilotprojekterne i KBH og Aarhus, samt MST-rapport "[Markedsanalyse og kortlægning af engangspastprodukter og deres alternativer](#)" fra 2020.

***Der er taget udgangspunkt i en PP-kop på 14 gram og en PP-madboks på 101 gram. DTU's Bæredygtig Bundlinje Værktøj er brugt til beregningerne.

****Baseret på rapport fra EU Kommissionen, 2018, [Assessment of measures to reduce marine litter from single use plastics](#), 13,2 % af engangskopper havner i naturen, 5,1 % af madbokse.